

ಮೊದಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಕುಂಬಾರ¹

ಪೀಠಿಕೆ

ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಅವರವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿದಿತವಾಗಿದೆ. ಅದು ಒಂದೇ ಬಗೆಯದ್ದಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಯೊಳಗೆ ವಸ್ತುವಿನ ಉದ್ದೇಶ, ಪಾತ್ರ ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣಾ ಕ್ರಮಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯ ರಚನೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಭಾಷೆ ಕೇವಲ ಶಾಬ್ದಿಕ ರೂಪದ್ದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥ, ಸುಳಿಗಳ ಘಟಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದರ ಭಾಷಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಎಂಬುದು ಘಟನೆ, ಪಾತ್ರ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ನಿರೂಪಣಾ ತಂತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಹವಣಿಸಿದಂತಿದೆ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪರ್ಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಕಾದಂಬರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಜನಪ್ರಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದದ್ದು. ಕಾದಂಬರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಸೂತ್ರೀಕರಿಸುವುದು ಬಹು ದುಷ್ಕರ ಆದರೂ “ಸಾಹಿತ್ಯಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಹಾಪ್ರಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ನಮ್ಯ(Elastic)ವೂ ಕ್ರಮ ರಹಿತವೂ ಆಗಿರುವ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಕೂಡ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳು ಉಂಟೇ ಉಂಟು; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವೂ ಮುಖ್ಯವೂ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ.”¹

ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ವಸ್ತು, ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ಕಾದಂಬರಿ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಗಳು. ಈ ಆದ್ಯತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಘಟನೆ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಘರ್ಷ ಗಮನಿಸುವಂತಹದ್ದು.

¹ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಬಸವೇಶ್ವರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ-587101.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನ ಇಡೀ ಜೀವನ ದರ್ಶನವೇ ಕಾಣುವುದು. ವಸ್ತುವನ್ನು ಹದವರಿತು ಬಳಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಾದಂಬರಿ ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ ವಸ್ತುವಿನ ಜೊತೆಗೆ ಭಾಷೆ, ಘಟನೆ, ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುವವು.

ವಸ್ತು ಎಂದರೇನು? ತಂತ್ರ ಎಂದರೇನು? ಅವು ಸಿದ್ಧಾಂತ ರೂಪವೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಹಜ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಸ್ತು, ತಂತ್ರ, ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಅಗತ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಇಂತಹದ್ದೆ ವಿಷಯ ವಸ್ತು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವರ್ಗದ ಜೀವನ ಕ್ರಮವಾಗಿರಬಹುದು. ಒಟ್ಟು ಮಾನವ ಬದುಕನ್ನು ಆದರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಸ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಇಲ್ಲವೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದ್ದು ಆಗಿರಬಹುದು. ವಸ್ತುವನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಿಗಿರುವುದು. ಸಂದರ್ಭ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಘಟನೆ, ಪಾತ್ರ, ತಂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ 'ವಸ್ತು' ಹೊಸದಾಗಿ ಜೀವ ಪಡೆದು ಹೊಸ ಆಯಾಮ ದೊರೆಯುವುದು.

ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಎಸ್.ಎಲ್.ಭೈರಪ್ಪನವರು ಲೇಖಕರು ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಮತ್ತು ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಜೀವನವೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತು ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ ತುಂಬಾ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮಾತು. ಜೀವನವನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಭವವು ಸಾಹಿತಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಆದರೆ ಸ್ವಾನುಭವವೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಸ್ವಾನುಭವವು ಜೀವನದಷ್ಟು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ.”² ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ 'ವಸ್ತು'ವಿನ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ 'ತಂತ್ರ' ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ತಂತ್ರವನ್ನು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದೆ, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶೋರೆನ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ “ತಂತ್ರವೆಂದರೆ ಲೇಖಕನ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಅನುಭವ. ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಮನ ಕೊಡಲು ಅವನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಸಾಧನ. ತಂತ್ರವೆಂದರೆ ಲೇಖಕನಿಗೆ ತನ್ನ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲು ಅದರ ಅಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬೆಲೆಗಟ್ಟಲು ಇರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾಧನ.”³ ತಂತ್ರವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದೆ.⁴

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸ ವಿಲಿಯಂ ಹೆನ್ರಿ ಹಡ್ಸನ್ ಕಾದಂಬರಿ ವಸ್ತು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳೊಡನೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಮತ್ತು ಮೂಡಿದ

ಸಂಗತಿಗಳೊಡನೆ ಕಾದಂಬರಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಸಂವಿಧಾನ(ಕಟರಣ)ಎಂದು ಕರೆಯತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.⁵ ಕಥಾ ಸಂವಿಧಾನದೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು. “ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜೀವನವೇ ಒದಗಿಸುವ ಮಾನದಂಡಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಆ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಗುಣವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ.”⁶ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಅದರ ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯ ತಂತ್ರ ನಿರೂಪಣೆ ಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಅಷ್ಟು ಸಹಜ ಎನಿಸದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಸಮಾನ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ವರ್ಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಓದುಗ, ವಿಮರ್ಶಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನುಕೂಲಕರ.ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತೌಲನಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಆಗುತ್ತದೆ.ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪ ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತು

ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅನುಭವದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪದರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಡಂಬರಯುಕ್ತ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆವೇಶರಹಿತ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆ ಇದೆಯಾದರೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವುಕವಾದುದೇ ಆಗಿದೆ. ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಸದ್ಭಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಸಂವಾದದ ರೀತಿ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಾದ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ, ವಾಗ್ವೇದಿ, ಇಂದಿರಾ, ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ, ನಭಾ, ಸುಶೀಲೆ, ವಿರಾಗಿಣಿ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದೆ.ಓದುಗನಿಗೆ ಅನ್ಯಭಾವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ಅಥವಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಓದುಗ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಳಕಳಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವರ್ತಮಾನದ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಘಟನೆಗಳಿಗಿಂತ ನಡೆದು ಹೋದ ಸಂಗತಿಗಳ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದು.

ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಭಾಷೆ ಹಲವಾರು ಗುಣಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದೆ. ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯ, ಬೋಳೂರ ಬಾಬುರಾಯ, ಕೆರೂರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭೀಮರಾವ್ ಗದಗಕರವರು, ನಂಜನಗೂಡು ತಿರುಮಲಾಂಬರವರು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಷಾರೂಪ ಸ್ವರೂಪ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೂ ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೊರತೆಗಳಿವೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆ, ಬೆಂಗಾಲಿ, ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳ

ಪ್ರಭಾವವು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವವು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿದುದು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಬಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಇದೆ. ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೃತಿಗಳು ಮೂಡಿ ಬಂದವು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಗಳು

ಅನುಭವ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾದರೆ, ಆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮ ಭಾಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಭಾಷೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಒಂದು ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

‘ಸಾಹಿತ್ಯ’ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಲೇಖಕನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ ಕೃತಿಗೆ ಆ ನೆಲದ ಭಾಷೆ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃತಿಯ ವಸ್ತು, ಕಥಾಸಂವಿಧಾನ, ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ, ಜೀವನದರ್ಶನದಷ್ಟೇ ಭಾಷೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಷ್ಟು ಕೃತಿಯ ಉದ್ದೇಶಿತ ಪರಿಣಾಮ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಯಾವುದೇ ಆಲೋಚನೆಯು ಅದರ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಭಾಷಾಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆಡುನುಡಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗಾದೆ, ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಪದಗಳ ಧ್ವನಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪ, ಪದಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಭಾಷೆಯ ಬಗೆ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ನೀರು-ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ತಾಯಿಬೇರು ಈ ಭಾಷೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ನೆಲೆ

ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಭಿನ್ನತೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮುಂತಾದವುಗಳೂ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುತ್ತವೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾರಣವಾಗಿ ಎತ್ತರದ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳು,

ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳು, ಆಳವಾದ ನದಿಕೊಳಗಳಿಂದ ಬಹುಕಾಲ ಜನಾಂಗ-ಜನಾಂಗಗಳ ಮಧ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆದು ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೂಪ ತಾಳುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಜನರ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಅನನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳು, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅನುಕೂಲತೆ, ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳು ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಏಕರೂಪದ್ದಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಆಯಾ ಪರಿಸರಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಭಾಷೆಯೂ ಏಕರೂಪದ್ದಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ, ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಒಳನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭಾಷೆ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ - ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಹಾಗೂ ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಷೆ, ಕರಾವಳಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಒಳಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಇಂದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲಾಗಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ, ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆ, ರೇಡಿಯೋ, ದೂರದರ್ಶನ ಮುಂತಾದ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂದರೂ ಸಹ ಆಂತಸ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮೂಲವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತವಾಗಿ ಹೊಸಕಾಲದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ವಸ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಜೀವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೌಖಿಕ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಭಾಷೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಾಗಿವೆ.

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವ, ಸ್ವೀಕರಣ, ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಯಾ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಪದರುಗಳು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ, ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಗಳೆಂದು ಕರೆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಳಪ್ರಭೇದಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

- ಮಲೆನಾಡು ಒಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಒಳಭೇದಗಳಾಗಿ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲೆ, ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ ಆಡುವ ಭಾಷೆ.
- ಕರಾವಳಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ತೀರದಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ.
- ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಒಳನಾಡು ಭಾಷೆ.
- ಹಾಗೆಯೇ, ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ, ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ, ಮಂಗಳೂರು, ಕನ್ನಡ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಕನ್ನಡ, ಬೀದರ ಕನ್ನಡ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಕನ್ನಡಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಿನ್ನತೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಭಾಷಾವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಸಮಾಜ' ಎಂದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಗಡ, ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಲಿಂಗ, ಉದ್ಯೋಗ, ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

- ಜಾತಿ-ಮತ-ಪಂಗಡ: ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಲಿಂಗಾಯಿತರು, ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಶೂದ್ರರು, ಮರಾಠರು, ತೆಲುಗರು, ಜೈನರು, ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಮೊದಲಾದವರು.
- ವರ್ಗ: ಶ್ರೀಮಂತರು, ಜಮೀನುದಾರರು, ಕೂಲಿಕಾರರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬಡವರು.
- ವೃತ್ತಿ: ಪುರೋಹಿತರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಕೃಷಿಕರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಸೇರೆಗಾರರು, ಬ್ಯಾರಿಗಳು, ಮೇಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಲಿಂಗ: ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಪುರುಷರು, ಮಕ್ಕಳು, ತರುಣರು ಹಾಗೂ ಮುದುಕರು.
- ಅಧಿಕಾರಿಗಳು: ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅಮಲ್ದಾರರು, ಘೌಜದಾರರು, ಪೊಲೀಸರು, ಸಿಪಾಯಿ, ಶಾನುಭೋಗರು ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ : ಕಲಿತವರು ಹಾಗೂ ಕಲಿಯದವರು.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧ

ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಭಾಷೆ, ಪ್ರಬೇದ ಭಾಷೆ, ಮತ್ತು ಉಪಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ-ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಧ್ವನಿ ಉಚ್ಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಭಾಷೆಯಾದರೆ, ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಂಗಡ(ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ) ಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಪ್ರಬೇದ ಭಾಷೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಪ್ರದೇಶ-ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಗುರುತಿಸುವಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗಿ ಉಪಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಡುವ ಭಾಷೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಸ್ತರವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಭಾಷೆ ಶಿಷ್ಟವೂ; ಪ್ರೌಢವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಅನುಭವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಭಾಷೆ ನಿರಂತರ ಚಲನಶೀಲವಾದದ್ದು. ಒಬ್ಬ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದು ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಗುಣ. ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಾರರು ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾತ್ಮಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಭಾಷಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಸುಧಾರಣೆಯು- ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಸ್ಕರ ವಿಲಾಯಿತಿಗೆ ಹೋದಾಗ “ಓಹೋ! ತಾವರಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ಮೊನ್ನೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ವಿಲಾಯಿತಿಗೆ ಹೋದನು. ಸಿ.ಎಸ್ಸೋ. ಪಿ.ಎಸ್ಸೋ ಎಂಥಾ ಸುಡಗಾಡ ಎಸ್ಸೋ ಏನೋ ಒಂದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಂತೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಜಾತಿ ಎಲ್ಲಿ?”⁷ ಭಾಷೆ ಸುಲಭತೆ, ಸರಳತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಸರಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ಅವಳ ತಂದೆ ಸಂವಾದ-

“ಇದೇನಪ್ಪಯ್ಯಾ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿಯಾ?”

“ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರಾ? ಈ ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ನೀನಲ್ಲವೇ”

“ನೀನೇಕೆ ಅಡಗಿ ನಿಂತದ್ದು?”

“ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತಿಯೋ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ?”

“ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆ?”

“ಈಗಾಗಲೇ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆಯಾ?”

“ಅದರಲ್ಲೇನು ಅಸಹಜವಾದದ್ದು?”

“ಹಾಗಾದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಸಹಜವಾದ ವಿಕಾರಗಳೇನು?”⁸

ತಂದೆಯು ವಿಚಾರ ಕದ್ದು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಸರಳವಾದದ್ದು. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಪದಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. “ಬರೇ ಹಣವಿನ ಮಾತು, More money matter, ಕೂಟ ಸಂಪರ್ಕ ಭಂಗ Social ostracism boycotting ಭಾಷಣ lecture beach, ಸಮುದ್ರ ತೀರ, sanction ಸಮೇತ, practical steps ಕಾರ್ಯರೂಪಕ ವ್ಯವಹರಣೆ, letters ಪತ್ರಗಳು, reformers ಧರ್ಮಪರಿವರ್ತಕರು, champion of reform ಧರ್ಮ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ವೀರ, remarks ಅಭಿಪ್ರಾಯ, sea voyage ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಯಾಣ, agitation ವಾಗ್ದಾದ, delegates ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, propose ಆಲೋಚನೆ ಹೇಳು, I permit ಅನುಮತಿಸುತ್ತೇನೆ, goodnight ವಿದಾಯ ಜನರ ಸಭಾಚಾರದ ಮಾತುಗಳು,”⁹ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ಬಳಕೆ ಇವೆ. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶಭಾಷೆ vernacular ಅನುಮತಿ permission, ಆಲೋಚನೆ propose, second ಅನುಮತಿಸು, ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು very well ಸ್ವದೇಶಸ್ಥ countryman, First native Assistant collector ಪ್ರಥಮ ನೇಟಿವ್ ಅಸಿಸ್ಟಂಟ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್ District ಜಿಲ್ಲೆ, presidency ಸಂಸ್ಥಾನ, Highest honour ದೊಡ್ಡ ಮರ್ಯಾದೆ, Special ಪ್ರತ್ಯೇಕ, land ಕರೆಗೆ ಬರು, fitting reception ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪಚಾರ, meeting ಸಭೆ, address ಮಾನಪತ್ರ, China silver ಚೀನಿ ಬೆಳ್ಳಿ case ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, present ಉಡುಗೊರೆ advisable course ತಕ್ಕದಾದ ರೀತಿ¹⁰ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪದಬಳಕೆ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಣುವುದು. ಇದು ಮುಂದುವರೆದ ಸಮಾಜದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವರು ಉಳ್ಳವರ ಸ್ವತ್ತಂತೆ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು.

ಇಂದಿರಾ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಚಾರ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು. ಇಂದಿರಾ ಹೊಸ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗಿನ ಭಾಷೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಬರುವುದು. ‘ಪ್ರೊ. ಗೋಳಿಯವರು ಬರೆದ ‘ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಆಣಿ ಸುಧಾರಣಾ’ ಗ್ರಂಥ ಬೋಧನಾ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಅಂದು ಇಡಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆದಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ. ಡಾಕ್ಟರ್ ದೇವಯಾನಿ ಇಂದಿರೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹದ್ದು. ಮರಾಠಿ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಮಾತಾಡಿದಾಗ ಬಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದೆ. “ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮಾಧುರ್ಯವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರು ಸಿಕ್ಕಲಿರಿಯದು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಷಡಕ್ಷರಿ, ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೋದಿದರೆ ರಸಜ್ಞರಿಗೆ ಉದ್ದೇಶ ಬಾರದಿರದು.”¹¹ “ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಳಗನ್ನಡ, ಓದಲು

ಕೇಳಲು ಕರ್ಣ ಕರೋರವಾದ ಸಂಗತಿ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ.”¹² “ಪಂಡಿತೆಯು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಏನೆ ಆಗಲಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಯು ಉನ್ನತವಾಗಿರುವುದೋ? ಇಲ್ಲವೋ?”¹³ ಎಂದಳು. ಇದು ಭಾಷೆಯ ಸಂಘರ್ಷ.

‘ಇಂದಿರಾ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಇಂದಿರೆಯ ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ಶ್ರೀ ಕಂಠ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಚಚ್ಚು ಮಾತುಗಳೆ. ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳೆ “ನಾನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ನಿವಾಸಿ, ಚೈತನ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಮುದ್ರಾ ಮಂಜೂಷ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೊದಿರುವೆನು. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಂತೂ ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತತ್ವವಿರದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿರುವೆನು.”¹⁴ ಎಂದ ವಿಚಾರ ಅಂದಿನ ‘ಹಳಗನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್’ನ ವ್ಯಾಮೋಹ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ. ‘ಇಂದಿರಾ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಭಾಷೆಯು ಲಾಲಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು ಕೇಳುಗರಿಗೂ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಮಧುರತೆ ಬೆಸೆಯುವ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಎಂಬುದಿಲ್ಲಿ ಅರಿಯಬೇಕು. ರಮಾಕಾಂತ ಇಂದಿರಾಗೆ ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ಶ್ರೀಕಂಠನ ಜೊತೆ ನೆರವೇರುವ ಹಾಗೂ ರಮಾಕಾಂತ ಮನದ ಇಂಗಿತ ಹೇಳಿದಾಗ ಭೋಜನ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಸಂದರ್ಭ ಭಾಷೆ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬರದೆ ಇರದು.

ರಮಾಕಾಂತ “ಪ್ರಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ನನ್ನ ಮಾತು ನೀನು ನಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು”

ಇಂದಿರಾ- ಅದೇನು ಮಾಡಿರುವುದು? ಪ್ರಾಣನಾಥರು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು.

ರಮಾಕಾಂತ- ಲಗ್ನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಪ್ರಾಣನಾಥ, ಪ್ರೀಯರೆ, ಮುಂತಾದ ಸಂಬೋಧನೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಡ ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇರುವುದು”¹⁵ ಈ ರೀತಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಭಾಷೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು.

ಭಾಷಾ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಇಂದಿರಾ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ಸರಕಾರದ ಶ್ರೀಕಾಂತರಾಯನು ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಸ್ವತಃ ದಿವಾನರೆ ಬಂದು ಹಾರ, ತುರಾಯಿ ನೀಡಿ “ತಮ್ಮ ತರುಣ ರಮಾಕಾಂತನನ್ನು ಕಂಡು ರಾಮ್ ರಾಮ್ ಮಾಡಿ ರಮಾಕಾಂತ ಧನಿಸಾಬ ಅಫೊನ್ ಕಾಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ಹೋಯೆ ಮಿಚ್, ಕೋಣ ಕೋಣ ಆಲೇರೇ”

“ಸರಕಾರ ಸ್ವಾರಿ ಆಲಿಯಾ ಧನಿಸಾಬ್”¹⁶ ಎಂದು ಜವಾನನ ಸಂಭಾಷಣೆ. ಎರಡು ಭಾಷಾ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದೆ.

ಆ ಕಾಲದ ಲೇಖಕರು ಹೊಸಗನ್ನಡದೊಂದಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು ಸಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಬಳಸಿದ್ದು ಭಾಷಾ ಬದಲಾವಣೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಕೆಲ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತೆಂದು ಕೆರೂರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು “ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು

ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿ ಜಾಣತನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕರ್ಣಕಟುಗಳಾದ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯುವುದು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ ಓದಲಿಕ್ಕೂ ಬಾರದಂತಹ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಬರೆದವರೆ ಈಗ ಪಂಡಿತರೆನ್ನಿಸುವರು” ಎಂದು ಪಂಡಿತ ಪಾಮರ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಒಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ “ಈ ಹಳಗನ್ನಡ ಪ್ರಿಯರೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾದ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ತೊಡಕಾಗಿರುವರು. ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯ ಚಲನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ರಸಾಲಂಕಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಂತೆ ಸದ್ವಸ್ತು ವರ್ಣನೆಯುಳ್ಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪಂಡಿತರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಯು ಎಷ್ಟು ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಬಹುದು.”¹⁷ ಎಂಬ ವಿಷಾದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳುವುದು. ಹಳಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡದ ತಿಕ್ಕಾಟ ಇಂದಿರಾ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು.

“ಇಂದಿರಾ ಕಾದಂಬರಿಯ ಭಾಷೆ ವಸ್ತುಗಳಂತಹ ಘಟಕಗಳು ಪ್ರಯೋಗಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು”¹⁸ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾದಂಬರಿ ಮೇಲಿನ ಅರ್ಥಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಕಥೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನಿಭಾಯಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದಿರಾ ಕಾದಂಬರಿ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಸ್ತು ಕೇವಲ ಪ್ರೇಮ ಕಥೆಯೆಂದರೆ ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ, ಸವಾಲುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಂದರೆ ಅಂಥ ಪ್ರಗಾಧತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಪಾತ್ರ, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಭಾಷೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಕ್ಷಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಆಗಿಲ್ಲ”¹⁹ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ವಸ್ತು ತಂತ್ರ ನಿಶ್ಚಿತ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಮಹತ್ವದನಿಸಿದರೂ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಆಧುನಿಕತೆಯೆಡೆಗೆ ತಿರುಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ನೋಟದಿಂದ ವರ್ಣನೆಯ ಶೈಲಿ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ರಮ್ಯತೆ ರಂಜಕತೆ ಬದಗಿಸಿವೆ.

‘ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ’ದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣದ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. ನಿರ್ಮಲ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀರಾಮ, ಸೀತಾದೇವಿ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ದ್ರೌಪದಿ ಇವರುಗಳ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲೋಕದ ನಿಂದೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಗುರಿಯಾದರು. ತಮ್ಮ ಧಿರೋದ್ಧಾತ್ತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿಡದೇ ಇರತಕ್ಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರದವರಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡೋ, ಊಹಿಸಿಕೊಂಡೋ ವರ್ಣಿಸುವುದು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಕರ್ಷಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು ವ್ಯಾಕರಣದ ಸೂತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಧೀರರು ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ”²⁰ ಎಂ.ಎಸ್.ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಕಾಲ ಗಮನಿಸಿದರೆ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ನೀಡಿರುವ ಸಂಗತಿ ಅಚ್ಚರಿ

ಎನಿಸುವುದು. ಬಹುತೇಕ ಬರವಣಿಗೆಯ ಉದ್ದೇಶವೇ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಲಾಲಿತ್ಯದ ಬಳಕನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಅದು ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಂತಿದೆ. “ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರ ಭಾಗ ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾದ ಮಾತು. ಅವರ ಗದ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಯಸತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.”²¹ ಯಾರು ಏನು ಮಾತನಾಡಿದರೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಉದಾ: ಅರ್ಜಿ> ಮನವಿ, ಶಾಯಿ> ಮಸಿ, ಛಾಪಾಕಾಗದ> ಮುದ್ರಕಾಗದ, ಹುದ್ದೆದಾರ> ಅಧಿಕಾರಿ, ತೇರಿಜ>ಟಿವಣೆ, ತರಿಮಿಷ್ಟಿ> ಗದ್ದೆಬೆದ್ದಲು, ನಿರಾಡಂಬ> ಕಾಡಾರಂಭ, ಹಣದ ವಸೂಲಿ> ಹಣ ಎತ್ತುವುದು, ಒಡ್ಡೋಲಗ>ದರ್ಬಾರು.”²² ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿ ಬಳಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುವುದು. ಇದು ಅಂದಿನ ಅನ್ಯಭಾಷೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕ ಹೇರಿದ್ದು ಕಾಣುವುದು.

‘ಶೃಂಗಾರ ಚಾತುರ್ಯೋಲ್ಲಾಸಿನಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತು ಸುಂದರ ಸುಲಲಿತವಾದದ್ದು. ಗುಬ್ಬಿ ಮುರಿಗಾರಾಧ್ಯರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಶೃಂಗಾರ, ಲಾಲಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಕಥೆಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ಹೊದಿಕೆ ಇದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರ, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಆಯೋಧ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೂರ್ವಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀ ವರ್ಣನೆ, ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಸ್ತ್ರೀ ಲಕ್ಷಣ, ರೂಪಲಾವಣ್ಯವೆ –ರಾಜ್ಯ ಹೋರಾಟಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳೆ ಕಥೆಯ ವಿಷಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ಪ್ರತಾಪ ವಿಜಯವರ್ಮ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದ ರೆಂಜೆಂಟ್ ಸಿಂಗ್, ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಜಯಸಿಂಹ, ವಂಗದೇಶದ ಕೃಷ್ಣಭೂಪಾಲ ಈ ಪ್ರಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಅನಂಗಲಲನೆಯೆಂಬ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಸೆರೆಇಟ್ಟು-ಬಿಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ರಾಜಕೀಯ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಾಸನೆ ನೀಡುವುದು. ಚರ್ಚಿತ ವಿಷಯ ಚರ್ಚಿತ ಸಂಗತಿ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ನಂಜನಗೂಡು ತಿರುಮಲಾಂಬರವರು ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆಯ ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ‘ಸುಶೀಲೆ’ ಮತ್ತು ‘ನಭಾ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಚಿ.ನ. ಮಂಗಲಾರವರು “ತಿರುಮಲಾಂಬ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರಿ ರಂಜನೆಗಾಗಿ ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ.” ಮುಂದುವರೆದು ಅಮರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಎರಡಕ್ಕೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧೇಯೋದ್ದೇಶಗಳಿದ್ದವು. ಬರಹಗಾರರಿಗೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.”²³ ಇದು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದರೆ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯ ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ವಸ್ತು ಮಹತ್ವದೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಸುಶೀಲೆ ಕಾದಂಬರಿ ವಸ್ತು ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು. ಭಾಷೆ ಸರಳ ಸುಲಲಿತವಾದದ್ದು.

ಅವರೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸುಶೀಲೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯವಸ್ತು ಮೆಚ್ಚುವಂತಹದ್ದು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿವರ ವರ್ಣನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪೀಠಿಕಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ “ನಮ್ಮ ಹೃದಯವು ಶೋಕದಿಂದ ಕರಗುತ್ತಿಹುದು. ಕಣ್ಣು ನೀರು ತುಂಬಿ ಲೇಖನಿಯು ಮುಂದುವರೆಯುವುದು.”²⁴ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗುರಿ ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸುವುದು. ಸರಳ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆ ಕಾಣುವುದು. ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಸುಶೀಲೆಯ ನಡುವೆ ಜರುಗುವ ಸಂವಾದ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹದ್ದು.

ತಿರುಮಲಾಂಬರವರ ‘ವಿಷಯ ನಿರುಪಣಾ ಶೈಲಿ’ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ವಿನೋದ ಯಾವ ಬಲವಾದ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಧಿಡೀರ್ ಬದಲಾದುದಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದು. “ಮನುಷ್ಯ ಬದಲಾಗಲು ಯುಗಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಗಳೇ ಸಾಕು”²⁵ ಎಂಬ ಮಾತು ತಿರುಮಲಾಂಬ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬದಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಚಿತ್ರಣದಂತೆ ಕಾಣುವುದು. “ಕಾದಂಬರಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡರು.” “ಕೆಲವರು ಕಾಲ್ಪನಿಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದರ್ಜೆಯ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಇವರಾರೂಮೆರೆಯಲಿಲ್ಲ”²⁶ ಎಂಬ ಮಾತು ಸಂಧಿಕಾಲದ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದು. ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳು ‘ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ‘ಇಂದಿರಾ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಾಸ್ತವದ ಅಭಾಸವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವವು.

ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಹೇಳಿದ ನಾಟಕದ ಆರು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ‘ವಸ್ತು’ ಕೃತಿಯ ಆತ್ಮವಿದ್ದಂತೆ, ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಇದೆ. ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದು. ಅಂತೆಯೇ “ಒಂದು ಕೃತಿಯ ವಸ್ತು ಆತ್ಮದಂತೆ ನಿರಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ಕೃತಿಯ ದೇಶ, ಕಾಲ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.” ಅಂತೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಿಲ್ಪ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಂತೆ ಭಾಷಿಕತೆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣವೆನಿಸುವುದು. ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿಯವರು ‘ಇಂದಿರಾ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ‘ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಇಂಥ ನಿಸ್ಸಂಗತೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಸ್ತು ಸಂಘಟಿತರಾಗಲು ಅವಕಾಶದೊರೆತಿಲ್ಲ”²⁷ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭೇದಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಭಾಷೆ, ಪ್ರಭೇದ ಭಾಷೆ, ಉಪಭಾಷೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಂಗಡಗಳ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ, ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಪ್ರಭೇದ ಭಾಷೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರದೇಶ-ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ

ಗುರುತಿಸುವಷ್ಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು. ಇದು ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲು ಸಹಾಯಕ.

ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆ, ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಥೆಯ ಅಂಶವೇ 'ವಸ್ತು'ವಿನ ಅಂಶಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ." ಹೀಗಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಭಾಷಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆಡು ನುಡಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ಪದಗಳ ಧನ್ಯಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು. ಹಾಗೆ ವಸ್ತುವಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. "ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಥೆಗಾರ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು, ವೃತ್ತಾಂತ, ಎರಡನೆಯದು ದೃಶ್ಯ ಚಿತ್ರಣ. ಕಥೆಗಾರ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತಾನೇ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು."²⁸ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಇಂದು ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರ-ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ-ಉತ್ತರ ಹೆದ್ದಾರಿ ಮಾರ್ಗಗಳು, ಸಾರಿಗೆ, ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ರೇಡಿಯೋ, ದೂರದರ್ಶಕಗಳು ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅಂತಃಸತ್ತ ಮೂಲ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಲೇಖಕನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜೀವನ, ಪ್ರತಿಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ ಕೃತಿಗೆ ಆ ನೆಲದ ಭಾಷೆ ದ್ರವ್ಯವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃತಿಯ ವಸ್ತು, ಕಥಾ ಸಂವಿಧಾನ, ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ. ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ ಭಾಷೆಯು ಮುಖ್ಯ. ಲೇಖಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಷ್ಟು ಕೃತಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವುದು.

ಬಹುತೇಕ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲ ಬಂಧ ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧಕ್ಕೂ ವಸ್ತುವಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುವುದು. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಹಂತದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ಕಾಣುವವು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪದಬಂಧಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು, ಕೊಂಕು ನುಡಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಭಾವಿಕ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ವಿಲಿಯಂ ಹೆನ್ರಿ ಹಡ್ಸನ್ (ಅನು: ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ). (2009). ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ. ಚೇತನಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು. ಪು.ಸಂ.97.
2. ಭೈರಪ್ಪ ಎಸ್.ಎಲ್. (1969). ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಥಾವಸ್ತು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ. ಪು.ಸಂ.124.
3. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ. (1978). ಕಾದಂಬರಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ತಂತ್ರ. ಸ್ನೇಹ ಸ್ಮಾರಕ ಕೇಂದ್ರ, ಮಣಿಪಾಲ. ಪು.ಸಂ.10.
4. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.11
5. ವಿಲಿಯಂ ಹೆನ್ರಿ ಹಡ್ಸನ್, (ಅನು: ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ). (2009). ಪೂರ್ವೋಕ್ತ., ಪು.ಸಂ.97.
6. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.98.
7. ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯ. (2013). ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ. (ಪರಿಷ್ಕೃತ). ವಸಂತ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ.102.
8. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.209.
9. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.98-99
10. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.218-219.
11. ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ. (1978). ಇಂದಿರಾ. ಉಷ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು. ಪು.ಸಂ.91.
12. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.91
13. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.92.
14. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.119.
15. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.285.
16. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.303.
17. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.111-112.
18. ಮೇಲಿನದೇ., ಪು.ಸಂ.62.
19. ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ- ಸಂಪಾದಕ ಬಾಳಾಸಾಹೇಬ ಲೋಕಾಪುರ-2011 ಪು.32. ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಸಮಾರೋಪ.

20. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಎಂ.ಎಸ್. (2011). ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ.8.
21. ಸುಜಾತಾ ಎಚ್.ಎಸ್. (2006). ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ಪು.ಸಂ.5.
22. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಎಂ.ಎಸ್ (2011). ಪೂರ್ವೋಕ್ತ., ಪು.ಸಂ.139.
23. ಮಂಗಳಾ ಚಿ.ನ. (1991). ನಂಜನಗೂಡು ತಿರುಮಲಾಂಬ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ.42.
24. ನಂಜನಗೂಡು ತಿರುಮಲಾಂಬ.(1913). ಸುಶೀಲೆ. ಸತಿ ಹಿತ್ತೈಷಣಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ಹೌಸ್, ನಂಜನಗೂರು.
25. ಮಂಗಳಾ ಚಿ.ನ. (1991). ಪೂರ್ವೋಕ್ತ., ಪು.ಸಂ.43
26. ಅಮೂರ ಜಿ.ಎಸ್. (1994). ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾದಂಬರಿ. ಶ್ರೀಹರಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಧಾರವಾಡ. ಪು.ಸಂ.21.
27. ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿ. (1997). ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿನಯ ಕಾದಂಬರಿ. ಮನೋಹರಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, ಧಾರವಾಡ. ಪು.ಸಂ.24
28. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಎಲ್.ಎಸ್. (1990). ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ.73.